

Az alábbi tanulmány megjelenésének helye:

Barzó Tímea et al (szerk.): *Ünnepi tanulmányok Bíró György professzor 60. születésnapjára*. Miskolc: Novotni Alapítvány, 2015, p. 549-562. (ISBN: 978 963 9360 94 5)

Észrevételek a borok földrajzi árujelzőinek joggyakorlatához

dr. Szilágyi János Ede
egyetemi docens, ME ÁJK

Bíró Tanár Úr születésnapja alkalmából készített tanulmányomban¹ a legelterjedtebbnek tekintett földrajzi árujelzők, vagyis a borászati termékek földrajzi árujelzőinek² joggyakorlatát tekintem át. Teszem ezt azért is, mivel az Ünnepelt támogatása nélkül nem jelenthettem volna meg ilyen rövid időn belül első, e témával foglalkozó monográfiámat 2009-ben.

A PhD-disszertációm megírásakor még az 1493/1999/EK tanácsi rendelet (*1999-es borpiaci rendtartás*) volt hatályban, az ezt később felváltó uniós rendelet ekkor még csak javaslati formában létezett. Mikor 2009-ben megjelentettem PhD-disszertációmra épülő monográfiámat,³ akkor abban már az új, 479/2008/EK tanácsi rendelet (*2008-as borpiaci rendtartás*) előírásait is elemezhettem. Ezen új borpiaci rendtartás sem maradt azonban túl sokáig hatályban mivel ennek előírásait a 491/2009/EK tanácsi rendelet segítségével hamarosan beemelték az 1234/2007/EK tanácsi rendeletbe (*2007-es SCMO rendelet*). Ezen 1234/2007/EK tanácsi rendelet azonban szintén nem maradt sokáig hatályban mivel azt néhány évre rá felváltotta az 1308/2013/EU rendelet (*2013-as SCMO rendelet*). Nem részletezve a gyors jogszabályváltozások okait, és nem kitérve a jogszabályváltozások mélységére, jelen tanulmányban azt tartom fontosnak megjegyezni, hogy a fenti jogszabályok földrajzi árujelzőkre vonatkozó szabályainak tagállami, így magyarországi végrehajtását nem könnyítették meg e sorozatos, uniós szintű módosítások, amelyeket természetszerűleg kiegészítettek további nemzeti

---

¹ Jelen tanulmány a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült. A kézirat lezárásának ideje: 2015. január 31. A kutató munka a Miskolci Egyetem stratégiai kutatási területén működő Mechatronikai és Logisztikai Kiválósági Központ keretében valósult meg.

² A borok földrajzi árujelzőinek kutatása kapcsán lásd különösen Jean-Marc Bahans – Michel Menjucq: *Droit du marché viti-vinicole*, Bordeaux, Éditions Fèret, 2003; Marcus Höpferger: WIPO: Current developments within the field of geographical indications, *AIDV/IWLA Bulletin*, (1999) 20, 23-29. o.; Hans-Jörg Koch: Obligation to taste prior to bottling, *AIDV/IWLA Bulletin*, (2002) 30, 51-52. o.; Norbert Olszak: En tant que droits de propriété intellectuelle, qu'est-ce qui est similaire entre les indications géographiques et les marques?, *AIDV/IWLA Bulletin*, (2004) 34, 10-13. o.; Steve Stern: Geographical indications „What's in a name?”, *AIDV/IWLA Bulletin*, (2000) 24, 2-13. o.; Tattay Levente: *A bor és az agrártermékek eredetvédelme*, Budapest, Mezőgazda Kiadó, 2001; Csécsy György: A földrajzi árujelzők oltalmának új irányai, *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis VI*, 2006, 77-95. o.; Szabó Ágnes: Borok, pálinkák, védjegyek, földrajzi árujelzők, *Borászati Füzetek*, (2005) 3, 2-5. o.

³ Szilágyi János Ede: *Eredetvédelmi kérdések a borjogban*, Miskolc, Novotni Kiadó, 2009.

jogszabály-módosítások is. Mindezek okán a fokozatszerzésemet követő években kutatási tevékenységemet alapvetően az határozta meg, hogy a földrajzi árujelzők végrehajtásának gyakorlatban előforduló problémáival foglalkozzam. Ezt a munkámat nagyban segítette az is, hogy 2013-tól tagja lettem az újonnan, mint a Magyar Kormány szakértői testületként létrehozott Bor Eredetvédelmi Tanácsnak.

Az 1999-es borpiaci rendtartást egy alapjaiban más szemléletű új uniós szabályozás váltotta fel. Míg az 1999-es borpiaci rendtartás a tagállamokra bízta, hogy a borokra vonatkozó földrajzi árujelzős szabályait maguk határozzák meg, addig a 2008-as borpiaci rendtartástól kezdődően immáron közösségi (uniós) szinten szabályozták a borokra vonatkozó földrajzi árujelzők (vagyis az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és az oltalom alatt álló földrajzi jelzések) alapvető szabályait is. Mindezekkel összefüggésben a tagállamok lehetőséget kaptak ugyanakkor arra, hogy egy egyszerűsített eljárás keretében konvertálják a már létező földrajzi árujelzős boraik előírásait az új uniós földrajzi árujelzős rendszernek megfelelő előírásokra. Ennek keretében lényegében meg kellett alkotniuk az új rendszernek megfelelő ún. termékleírásokat. Magyarországon ennek megfelelően el is készítették a már korábban is földrajzi árujelzős oltalommal rendelkező borok új termékleírásait (*2011-es termékleírások*), amelyeknek tehát a régi szabályokat kellett tartalmazniuk az új, 2008-as borpiaci rendtartás által elvárt formában. Ezen egyszerűnek látszó eljárás azonban a gyakorlatban koránt sem volt egyszerű, és koránt sem lehetett pusztán formai. A régi magyar földrajzi árujelzős előírások ugyanis nem csak formai megjelenésüket, de tartalmi jellemzőiket tekintve sem estek egybe az új uniós szabályokkal. Számos nehézség azonban nem is ekkor merült fel, hanem a 2011-es termékleírások gyakorlati alkalmazása során. Ennek megfelelően a termelők több 2011-es termékleírást is módosítani kívántak. A mindezek kapcsán kialakított legfontosabb megállapításaimat az alábbiakban foglaltam össze:

1. A földrajzi árujelzők egyes fogalmi elemei

1.1. *Az eredetmegjelölésként történő jogi védelem alapját képező hagyományokról.* Elsőként tisztázandó kérdés, hogy magam mit értek 'hagyomány' alatt, tekintettel arra, hogy ennek értelmezése önmagában sok vita forrását képezi. Magam részéről hagyomány alatt – jelen tanulmány kifejtése kapcsán – jórészt a termelők közössége által már bizonyos (tipikusan hosszabb) ideje alkalmazott szőlőtermesztési és borkészítési eljárások, technológiák összességét, az ezek leírására használt kifejezéseket értem. A hagyomány jogi védelmének fontos feltételét képezi, hogy jogilag megragadható illetve értelmezhető kategóriaként (is) kerüljön rögzítésre. A földrajzi árujelzők oltalmával összefüggésben a hagyomány kapcsán – hasonlóan a 'jóhírnév' kategóriájához – elmondható, hogy amennyiben erre hivatkozással kívánunk oltalom alá helyezni egy földrajzi árujelzőt, akkor a hagyománynak (jóhírnévnek) már az oltalom előtt léteznie kell.

Több termékleírás módosítás kapcsán elsőként felvetődő kérdés, hogy a már létező, 2011-ben benyújtott termékleíráshoz képest egy módosítás milyen mértékű és irányú lehet. Ennek kapcsán érdemes a borokra vonatkozó eredetmegjelölések hatályos jogi alapját képező *2013-as SCMO rendelet* releváns szabályaiból kiindulni. A *2013-as SCMO rendelet* 93. cikk (1) bek. a) i. pontjában található eredetmegjelölés fogalom rendelkezései szerint az eredetmegjelöléssel ellátott termék „*minősége és jellemzői főként vagy kizárólag egy adott földrajzi környezetnek és az abhoz kapcsolódó természeti és emberi tényezőknek köszönhetők*”. E fogalomrészletből kitűnik, hogy az eredetmegjelölés fogalmának fontos részét képezi a *földrajzi hely és a termék minősége közötti kapcsolat*. Ennek tudható be az is, hogy a *2013-as SCMO rendelet* 94. cikkének (2) bek. g) pontja értelmében a termékleírásban külön is ki kell térni e kapcsolat létének igazolását hivatott adatokra. A fogalomrészletből egyértelműen levezethető továbbá az is, hogy az eredetmegjelölés ilyenként történő uniós *védelmét megelőzően* a termék minősége és a földrajzi hely közötti *kapcsolat már létezett*. Ezen jellemzőre szokás akként hivatkozni, hogy a termék hírneve időben megelőzi annak földrajzi árujelzőként (jelen esetben eredetmegjelölésként) történő jogi védelmét.⁴ A jogi védelem alapját képezik bizonyos *‘emberi tényezők’* is, amelyek közé a szakirodalom⁵ a tradicionális módszereket (a saját szóhasználatommal ezekre, mint *‘már létező szőlőtermesztési és borkészítési hagyományokra’* hivatkozom). Következésképpen az eredetmegjelölés jogi védelmének alapját képező termékleírás módosításának iránya és mértéke nem minden korlát nélküli. Egy módosítás során nem lehet eltérni a hagyományok lényeges elemétől, mivel az a hagyományokkal való szakítást jelentené immáron.

A magyar eredetvédett borok esetében többen is megállapítható, hogy mögöttük komoly borkészítési hagyomány is található. Sőt, probléma forrása lehet éppen az is, ha egy bor esetében több száz évnyi hagyomány halmozódik fel. Jó példa erre Tokaj esete. Tokaj vonatkozásában ugyanis a hagyományok létét senki sem vonja kétségbe. Tokaj esetében problémát inkább az jelenthet, hogy a történelmi korszakokat átívelő, hihetetlenül gazdag hagyománygyűjtemény mely korszakát és elemét emeljük ki. Látnunk kell ugyanis azt, hogy a tokaji hagyományok sokszínűségének termékleírásba történő átültetésére a hatályos jogi szabályozás, vagyis a *2013-as SCMO rendelet*, csak korlátozottan alkalmas. Hasonlóképpen (illetve ebből kifolyólag), e hatályos joganyag azon eleme is kritikára adhat okot, amely alapján, amennyiben egy hagyománykör a termékleírásban egyszer már rögzítésre kerül, akkor a továbbiakban a Tokaj-hagyománykör jogilag védhető eleme – a döntéshozók szemében – immáron e szűkebb kör lesz.

---

⁴ Jean-Luc Barbier: La protection des indications géographiques renommées à l'encontre des marques, *AIDV/IWLA Bulletin*, (2004) 34, 58. o.

⁵ Matthijs Geuze: Let's have another look at the Lisbon Agreement: Its terms in their context and in the light of its object and purpose, in: *International Symposium on Geographical Indications (WIPO and SAIC)*, (Peking, Kína, 2007. június 26-28.); 5. o.

forrás: http://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=13243; 2007. november 3. 10 o.

1.2. *Az eredetmegjelöléssel rendelkező borok más boroktól történő megkülönböztethetőségének kérdéséről.* Az eredetmegjelöléssel rendelkező borok esetén fontos kérdés e borok más boroktól történő megkülönböztethetősége. Konkrétan, hogy milyen borokhoz képest kell megkülönböztethetőnek lennie egy eredetmegjelöléssel rendelkező bornak? Mindezek kapcsán fontosnak tartom rögzíteni, azon tapasztalatomat, hogy az eredetvédelemmel foglalkozó szakértők között mára elterjedt az az értelmezés (lényegében az Európai Unió Bizottságának ezzel kapcsolatos informális véleményét alapul véve), hogy az eredetmegjelöléssel rendelkező borok esetében elvárt megkülönböztethetőségnek pusztán csak az érintett oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel rendelkező bor (OEM bor) és a földrajzi árujelző nélküli borok (FN borok) viszonylatában kell fennállnia, vagyis a megkülönböztethetőségnek nem az egyes OEM borok viszonylatában kell érvényre jutnia. Magam teljes mértékben azonosulni tudok a megkülönböztethetőség ezen értelmezésével.

2. Problémák, amelyek nem orvosolhatók a termékleírások módosításával

2.1. *Az évjáratok közötti különbségek kiküszöbölése.* A termékleírás módosítása nem alkalmas arra, hogy az egyes évjáratok egyedi hiányosságait (pl. sav, cukor) kiküszöbölje. Azaz teljes mértékben ellentmond a földrajzi árujelzők jogi védelmének az, ha annak érdekében kívánják módosítani a termékleírást, hogy például az adott év termelőkre, borkészítőkre nézve kedvezőtlen időjárási körülményeit ekképpen küszöböljék ki. A probléma megoldásaként ehelyett a termékleírásban foglalt szőlőtermesztési, borkészítési előírásokat tágabban kell meghatározni, és nem példának okáért néhány jól sikerült évjárat sajátosságaiból kiindulva.

2.2. *Védjegyként történő működtetés.* A termékleíráson keresztül védelemben részesített földrajzi árujelzők (Tokaj esetében eredetmegjelölés), az adott földrajzi helyekhez kötődő „termelői érdekcsoportok” (2013-as SCMO rendelet 95. cikk) minden tagját megillető szellemi tulajdon. Nem szabad arra sort keríteni, hogy csak a termelői csoport bizonyos tagjai által termelt termék megjelölésére szolgáljon, vagy hogy a hagyományos termékpalletta csak egy szűk szegletét (például csak a legkiválóbb évjáratok paramétereinek megfelelőket) részesítsék általa védelemben. Az egyes pincészetek, illetve a szűkebb termékpalletta megfelelő védelmét a (tanúsító) védjegy biztosíthatja. Fontos hangsúlyozni, hogy a földrajzi árujelzők és a védjegyek nem szükségszerűen állnak egymással ellentétben, azok ki is egészíthetik egymást (minthogy optimális esetben ki is egészítik).

2.3. *Ellenőrzések hiányosságainak orvoslása.* Egy korábbi jogszabály (vagy termékleírás) módosítása nem orvosolhatja azt a helyzetet, ha az eredeti szabály vagy termékleírás végrehajtását nem ellenőrizték, más szóval, ha azt nem tartatták be. Vagyis fokozott figyelmet kell arra fordítani, hogy a termékleírásokban foglaltak ne csak papíron maradjanak, de a termelők annak szabályait betartva készítsék boraikat, és mindezt

a termékpálya minden érintett szereplőjén számon is kérjék. A végrehajtásban jelentkező hiányosságokat ugyanis nem lehet a papíron szereplő termékleírási szabályok módosításával megoldani. Más oldalról megközelítve a kérdést, a termékleírás módosításakor a termelőknek (jobb esetben) számolniuk kell azzal, hogy a termékleírásban foglaltakat egyszer pontról-pontra számon is kéri rajtuk, és hogy a termékleírás újabb módosításának kísérletével a következményektől nem szabadulhatnak. Hangsúlyozandó, hogy a 2011-es termékleírások módosítására irányuló kérelmekben az előterjesztők több esetben éppen a szabályok számonkérhetőségére hivatkozással kéri a korábbi – pl. hibás számításon alapuló – előírások módosítását.

3. A termékleírások módosítása kapcsán figyelembe veendő szempontok

3.1. *A fogyasztói bizalom megőrzése.* Egy termékleírás módosítása (főleg ha minderre többször is sor kerül), alááshatja a fogyasztók bizalmát a termék eredetiségét illetően. És itt most teljesen mindegy, hogy tartalmilag mit takar a módosítás, önmagában a módosítás(ok) ténye megalapozhatja mindezt. Mivel, mint korábban hivatkoztam rá, a termék hírneve már a védelem előtt létezett, ami több komoly tradícióval rendelkező termőhely esetében – nem kevés túlzással – azt is jelenti, hogy a magyar emberek kollektív tudatalattijában ezen borokról már van egy kép, ami nehezebben módosítható, mint maga a termékleírás (és ráadásul még nehezebben módosítható pozitív irányba).

3.2. *Folyamatban lévő jogvitákra gyakorolt hatása.* Egy termékleírás módosítása (főleg ha minderre többször is sor kerül), határozatlanságot sugall, és alkalmas arra, hogy az adott földrajzi árujelzővel kapcsolatos (például nemzetközi vagy uniós) jogvitáinkban kedvezőtlenül befolyásolja a magyar pozíciót.

3.3. *Az eredetvédelem összetett jellegére.* A módosítás történjen egy határozott, jól alátámasztott, lehetőleg *egy lépésben megvalósuló* koncepció mentén. Egy ilyen koncepció mentén történő szabályozásnak az *eredetvédelem minden elemére* figyelemmel kell lennie (a földrajzi árujelzőn túl a hagyományos kifejezésekre, közigazgatási eszközökre, védjegyekre, etc.).

3.4. *Az eredetvédelem és az adott földrajzi hely termelési potenciájának kapcsolatára.* Több, a 2011-es termékleírások módosítására irányuló kérelemben testet öltő eredetvédelmi koncepció egy fontos szemléletbeli változást is tükröz. Ugyanis, amíg a 2011-es *termékleírásokban* tükröződő eredetvédelmi koncepció számos eleme a már létező ültetvény-szerkezeten, illetve feldolgozó-kapacitáson alapul, addig az ezek módosítására irányuló új eredetvédelmi koncepciók több elemükben is a közeljövőben megvalósuló fejlesztésekből indulnak ki. Remélhetőleg ezek a fejlesztések határidőre megvalósulnak, ellenkező esetben viszont komoly hátulütői lehetnek a jövőbe tekintő módosításoknak.

3.5. *A körülhatárolt földrajzi terület módosításának, bővítésének érdemi szabályaira.* A gyakorlatban többször felmerült kérdés, hogy egy már oltalom alatt álló földrajzi árujelző körülhatárolt földrajzi területe miként bővíthető. A bővítés iránti igényt főleg az növelte meg, hogy a borvidékekhez tartozó területek jobb feltételekkel juthatnak bizonyos támogatásokhoz. A kérdés kapcsán az alábbiakat tartom fontosnak megjegyezni: (ad 1) Fontos a koherens jogi terminológia kialakítása. Például a 'termőhely' kategória pontos differenciálása. A termőhely kifejezést ugyanis a kérdés felvetése kapcsán az érintett ágazati szereplők több értelemben is használják, ezért e kategóriákat érdemes lenne egymástól elkülöníteni. Így, lehet szó például egy olyan földrészeletről, amely jellemzőit tekintve alkalmas lenne szőlőtermelésre, de még nem került be a borszőlő termőhelyi kataszterbe. Aztán termőhelyként illethető azon terület is, amely immáron része a borszőlő termőhelyi kataszternek és borvidékhez is tartozhat, de nem része a termékleírásnak (vagyis nem került be a termékleírásban nevesített ún. körülhatárolt földrajzi területek közé). Illetve termőhely az is, amely valamely földrajzi árujelző (OEM vagy OFJ) termékleírásában körülhatárolt földrajzi terület része. Úgy gondolom, hogy alapvető cél az, hogy Magyarországon a szőlőtermelésre-borkészítésre alkalmas földterület minél nagyobb arányban kerüljön ténylegesen is bevonásra szőlőművelés céljára. A minőségi szőlészet-borászat ugyanis nagy munkaerőigénnyel bír, tehát sokakat foglalkoztathat. A szőlővel betelepített termőhelyek ugyanakkor semmiképpen sem válhatnak automatikusan, feltételek illetve értékelő vizsgálat teljesítése nélkül a termékleírásban lehatárolt OFJ vagy OEM földrajzi területek részévé. Fontos ugyanakkor, hogy a borszőlő termőhelyi kataszterbe újonnan bekerült termőhelyek termékleírásba kerülésének lehetőségét ne szigorítsuk meg aránytalanul. Hiszen a borágazat munkaerő-intenzitása egyenes arányban növekszik a termék minőségével. Fontos tehát a jó arány. (ad 2) A kérdés kapcsán felvetődött továbbá, hogy jelenleg csak a borszőlő termőhelyi kataszterbe sorolásának vannak meg a feltételei, amelyek pedig csak a terület szőlőtermelési alkalmasságára terjednek ki. Úgy gondolom ugyanakkor, hogy a termékleírásba kerülésnek, tehát az OFJ illetve OEM bor előállítására való alkalmasság vizsgálatának is megvannak már a jogszabályi keretei, hiszen az OFJ illetve OEM körülhatárolt földrajzi területének módosítása egyúttal termékleírás módosítással is jár, amely során vizsgálni kell azt is, hogy az újonnan bekerülő terület esetében is teljesülnek-e azok a feltételek, amely alapján az új terület képes arra, hogy azon OFJ illetve OEM bor kerüljön előállításra. Ezért nagyon fontos, hogy a termékleírás módosításának eljárása továbbra is egy érdemi, szakértői eljárás legyen, amelyben vizsgálatra kerül a termőhely és a borászati termék közötti viszonyt. A keretek tehát adottak, a részletszabályokat azonban még lehet, és a felvetődött igény alapján úgy tűnik, hogy kell is pontosítani. Fontos, hogy a folyamat végén a termelőkön túl a bort fogyasztó közönség is elégedett legyen, azaz érvényesüljenek a fogyasztóvédelmi szempontok is.

4. A versenyjog és a földrajzi árujelzők viszonya

4.1. *Eredetvédelmegjelöléssel rendelkező borok kizárólag termőhelyen belül történő palackozása.* A magyar borok eredetvédelme kapcsán vissza-visszatérő kérdés az, hogy el lehet-e rendelni egy eredetmegjelöléssel rendelkező bor kizárólag a saját termőhelyén belül történő palackozását, vagy pedig – hivatkozással arra, hogy egy ilyen megszorítás sértene az áruk szabad mozgásának európai uniós elvét – nem. Magam – figyelemmel az Európai Unió Bíróságának (CJEU) esetjogára (Rioja-ügy; C-388/95., 2000. május 16. napján hozott ítélet) egyértelműen azon az állásponton vagyok, hogy el lehet rendelni az érintett OEM bor kizárólag saját termőhelyen belül történő palackozásának korlátozását, azonban nem mindegy, hogy ez miként történik. Mindezen állásponton alátámasztására a Rioja-ügyből a következőket tartom fontosnak kiemelni:

(a) A Rioja-ügy 53. pontjában a CJEU utal más (borokon kívüli) termékek földrajzi árujelzős szabályaira is. Ennek kapcsán érdemesnek tartom felhívni a figyelmet arra, hogy a CJEU-joggyakorlatában a Rioja-ügyet követően számos nem-borokra vonatkozó döntés született a termőhelyen belüli csomagolás kérdésében. Ezen ügyekben (Grana Padano-ügy [C-469/00] illetve a páрмаi sonka-ügy [C-108/01]) a CJEU pedig egyértelműen állást foglal a kizárólag a termőhelyen belül történő csomagolás megengedhetőségének a kérdésében. Nem melleleg a 2013-as SCSMO rendelet indoklásának (92) pontja értelmében is a borok földrajzi árujelzőire vonatkozó szabályozásnak összhangban kell lennie a nem-borokra és nem-szeszes italokra vonatkozó, más mezőgazdasági termékek illetve élelmiszerek földrajzi árujelzős szabályait rendező 1151/2012/EU parlamenti és tanácsi rendelettel. Ezen 1151/2012/EU rendelet 7. cikk (1) bek. e) pontjának értelmében a termékjelzés kitér a csomagolásra vonatkozó adatok feltüntetésére, ha „a kérelmező csoportosulás – az uniós jogot, különösen az áruk szabad mozgására és a szolgáltatások szabad nyújtására vonatkozó jogszabályokat is figyelembe véve – úgy dönt, és azt a konkrét termékre vonatkozóan megfelelően megindokolja, hogy a minőség megőrzése, a származás garantálása vagy az ellenőrzés biztosítása érdekében a csomagolásnak is a meghatározott földrajzi területen kell történnie”.

(b) A Rioja-ügy más pontjainak értelmezése is fontos magyarázattal szolgálhat a kérdés eldöntése kapcsán. Így, az 56-59. és 67., 77. pontok kihangsúlyozzák, hogy a bortermelők a termőhelyen kívül nem képesek megfelelően ellenőrizni az érintett borok minőségét, amely pedig a minőségvédelem fontos eleme. A 65. pontban indokként felmerül, hogy helyben (az érintett termőhelyen belül) a termelők jobban képesek közvetlen felügyeletet gyakorolni, így pl. erre megvannak a külön tapasztalataik és tudásuk is. Az ügyben egyébiránt szintén felvetődött az, hogy a bor szállítása nem-palackozott formában a borvidéken belül is rizikót rejt magában (lásd pl. 66. pont). A 66. pontban felmerül az, hogy a minőségromlást a termőhelyi termelők *know-how*-ja is jobban képes biztosítani. A 74. pontban a termelők érdekein túl megjelenik a fogyasztók érdeke is. Meglátásom szerint, a CJEU ezen érvei most is megállják a helyüket, s ennél fogva figyelemmel kell rájuk lenni a borok termékjelzésainak módosítása során.

4.2. *Földrajzi jelzéssel rendelkező borok előállítási területének kiterjesztése más földrajzi árujelzővel rendelkező termőhelyekre.* Bizonyos értelemben az előbb említett helyzet

fordítottjának is tekinthető, habár a konkrét ügyben földrajzi jelzéssel, és nem eredetmegjelöléssel rendelkező borokról volt szó. A probléma megértéséhez elsőként ugyanakkor ki kell emelni, hogy a bor 'előállítás' más jelent, mint a borok 'palackozása'. Az előállítás egy, a palackozást megelőző szakaszt foglal magában (lásd: 607/2009/EK bizottsági rendelet 6. cikk (1) bek.), amely területére vonatkozóan az uniós jog jóval szigorúbb előírásokat határoz meg (2013-as SCMO rendelet 93. cikk (1) bek. a) pont iii. és b) pont iii.), mint a palackozás esetén; nevezetesen az előállítás helye szorosabban kötődik az adott földrajzi árujelzővel rendelkező bor körülhatárolt földrajzi területéhez, mint a palackozás helye. Míg a palackozás esetében a termékleírásban azt az esetet kell külön szabályozni, ha a termelők ragaszkodnak a körülhatárolt földrajzi területen belül történő kizárólagos palackozáshoz, addig – némi leegyszerűsítéssel – a borok előállítási helyének körülhatárolt földrajzi területen túlra történő kiterjesztése esetén pedig arról kell külön rendelkezni a termékleírásban, hogy az előállítás helyének kiterjesztésével élni kívánnak az érintett termelők. Az EU joganyaga (607/2009/EK bizottsági rendelet 6. cikk (4) bek.) mindazonáltal lehetőséget teremt arra, hogy a földrajzi árujelzővel rendelkező borok előállítása ne csak az adott földrajzi árujelző alapját képező, körülhatárolt földrajzi területen történhessen hanem, adott esetben az előállítási hely – az uniós joganyagban meghatározott módon – kiterjeszthető legyen a földrajzi árujelzős bor körülhatárolt földrajzi területén kívül is. Egy *földrajzi jelzéssel* rendelkező bor előállítási helyének kiterjesztése kapcsán ugyanakkor a gyakorlatban felvetődött annak kérdése, hogy abban az esetben, amennyiben a kiterjesztés eredményeként olyan terület is egy földrajzi árujelzővel rendelkező bor (továbbiakban: *kiterjesztett előállítási helyű bor*) előállítási helyévé válna, amely terület egy másik földrajzi árujelzővel rendelkező bornak (továbbiakban: *kiterjesztéssel érdekeltté váló bor*) a körülhatárolt földrajzi területét képezi, akkor ezen utóbbi, *kiterjesztéssel érdekeltté váló bor* termelői jogszerűen megakadályozhatják-e a *kiterjesztett előállítási helyű bor* termékleírásának ilyen irányú módosítását. Álláspontom a következőképpen összegezhető: (a) a *kiterjesztéssel érdekeltté váló bor* szőlőtermelőinek gazdasági érdekeit sértheti egy *kiterjesztett előállítási helyű bor* előállítási területének kiterjesztése a *kiterjesztéssel érdekeltté váló bor* körülhatárolt földrajzi területére. (b) A *kiterjesztéssel érdekeltté váló bor* körülhatárolt földrajzi területén található feldolgozási kapacitás jobb kihasználását viszont segítheti a *kiterjesztett előállítási helyű bor* termékleírásának módosítása. (c) A *kiterjesztéssel érdekeltté váló bor* termelőinek-feldolgozóinak érdekei mellett figyelembe kell venni – éppen az EU áruk szabad mozgásának elvére tekintettel – a *kiterjesztett előállítási helyű bor* szőlőtermelőinek érdekeit is. (d) Mindezekre tekintettel, álláspontom szerint, a konkrét ügyben a *kiterjesztéssel érdekeltté váló bor* termelői által szorgalmazott szigorítás (vagyis, hogy a *kiterjesztéssel érdekeltté váló bor* körülhatárolt földrajzi területe ne legyen a *kiterjesztett előállítási helyű bor* feldolgozási területe) az áruk szabad mozgásának aránytalan korlátozását jelentette volna. (e) Következtetésem alátámasztásaként rögzítem továbbá, hogy itt maguk a *kiterjesztett előállítási helyű bor* termelői kezdeményezik a kiterjesztést, tehát ők maguk garantálva látják a *kiterjesztett előállítási helyű bor* minőségi követelményeinek a betarthatóságát. (f) Fontos természetesen

megemlíteni, hogy a *kiterjesztett előállítási helyű bor* körülhatárolt földrajzi területe és az azon kívüli előállítási terület közötti távolság minőségbefolyásoló jellegének eldöntése a jogi kérdések mellett elsődlegesen borászati szakmai kérdés. A konkrét ügyben azonban a borászati szakmai vélemények alapján is megállapíthatóvá vált, hogy az említett távolság nem alapozza meg azt az érvelést, amely szerint a *kiterjesztéssel érdekeltté váló bor* körülhatárolt földrajzi területén illetve az oda történő szállítás során nem lehetne garantálni a *kiterjesztett előállítási helyű bor* kapcsán megkövetelt feldolgozási körülményeket.

Összegzőképpen megállapítható, hogy a földrajzi árujelzők szabályozása és szabályai, valamint mindezek értelmezése továbbra sem jutott nyugvópontra, hanem azok az érdekelt felek eltérő érdekei által befolyásoltan lényegében még „forrásban” vannak.